

वा० रा०

॥१५॥

प्रियमाख्यातमित्यस्य पुनरुक्तिर्वक्त्याहर्षातिशयवत्त्वान्नदोषावहा ॥ भूयोभ्यधिकं किंप्रीतिदानं करोमि तच्छ्रावितप्रियसमाभ्यधिकप्रियवस्त्वभावादित्यर्थः ॥ ननु सापत्नश्रे-
यःश्रुतिः कथं ते प्रियमित्यत्राह ॥ रामेवेति ॥ विशेषं पुत्रत्वप्रयुक्तस्नेहविशेषं ॥ ३४ ॥ ३५ ॥ प्रियार्हे प्रियदानार्हे ॥ इत उक्ताद्रामाभिषेकाद्वरमधिकं प्रियंवचोऽमृतं परम-
न्यत् नमुवचं तादृशंहित्वमवोचः यतोधिकं प्रियं नमुवचं ॥ अतः प्रियोत्तरं प्रियाख्यानोत्तरं पारितोषिकरूपं परं श्रेष्ठं वरं दृणु ते तव तं वरं प्रददामि ॥ मया तु स्वबुद्ध्या एतत्

इदं तु मंथरे मत्प्रियाख्यातं परमं प्रियं ॥ एतन्मे प्रियमाख्यातं किं वा भूयः करोमि ते ॥ ३४ ॥ रामे वा भरते वा हं विशेषं नोपलक्षये ॥ तस्मात्तु
ष्टास्मि यद्राजारा मंराज्येभिषेक्ष्यति ॥ ३५ ॥ न मे परं किंचिदितो वरं पुनः प्रियं प्रियार्हे सुवचं वचोऽमृतं ॥ तथा त्ववोचस्त्वमतः प्रियोत्तरं
वरं परं ते प्रददामि तं दृणु ॥ ३६ ॥ इत्यार्षे श्रीमद्रामायणे वा० आ० अ० सप्तमः सर्गः ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ मंथरा त्वभ्यसू-
यैनामुत्सृज्याभरणं हितम् ॥ उवाचे दंततो वाक्यं कोपदुःखसमन्विता ॥ १ ॥ हर्षं किमर्थमस्थाने कृतवत्यसि बालिशे ॥ शोकसागरमध्य-
स्थं नात्मानमवबुध्यसे ॥ २ ॥ मनसा प्रसहामित्वां देवि दुःखार्दितासती ॥ यच्छोचितव्येहृष्टासि प्राप्य त्वं व्यसनं महत् ॥ ३ ॥ शोचामि दु-
र्मतित्वं ते काहि प्राज्ञा प्रहर्षयेत् ॥ अरेः सपत्नी पुत्रस्य दृष्टिं मृत्योरिवागतां ॥ ४ ॥

मीत्यर्थः ॥ ३६ ॥ इति रामाभिरामेश्रीरामीये वा० आ० अ० सप्तमः सर्गः ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ अथ चलंचित्तं मनुष्याणामिति न्यायेन द्विस्त्रिर्मथरयाहित-
वदुपदेशात्कल्याणमतेरपि कैकेय्याश्चित्तं चलितमित्याह ॥ मंथरात्विति ॥ अभ्यसूय असूयाविषयांकृत्वा हिताश्रवणात्कोपः ॥ एतदहितं जायते इति दुःखं तत्समन्विते-
व ॥ १ ॥ अस्थाने तदनुचितकाले ॥ बालिशे मूर्खे शोककाले हर्षोदयात् ॥ २ ॥ मनसेति ॥ अत इत्यादिः दुःखार्दितासती तावकदुःखेन पीडितासती प्रसहामीत्यन्वयः ॥ व्यस-
नं विषदं ॥ ३ ॥ मतेर्दुष्टत्वं अनर्थकरे प्रियताविषयत्वं ॥ प्रहर्षयेत् प्रहृष्येत् ॥ अरित्वे हेतुः सपत्नीपुत्रत्वं मृत्योर्दृष्टिमिव तस्य दृष्टिं दृष्ट्वेति शेषः ॥ ४ ॥

अ० कां०

॥१५॥